

Câteva considerații asupra toponimiei românești

de V. Bogrea.

În „Viața românească“ din April 1920, p. 274, se exprimă mirarea, că „numiri geografice românești dintre cele mai răspândite au rămas până astăzi, în cece privește originea lor, necunoscute, nu numai marelui public, dar chiar specialiștilor.“

Afirmația trebuie luată cum grano salis. Adevărul e, că toponimia românească, dacă n'a fost până acum sistematic explorată, n'a fost nici cu totul neglijată de cercetătorii noștri. Așa, lăsând la o parte pe cei mai vechi, ca: Hasdeu, Melhisedec, etc. (o schiță bibliografică, v. la Șăneanu, *Istoria Filologiei*, p. 252, nota 1), și, dintre cei mai noi, pe cei fără chemare (legiune!), am putea pomeni studiile d-lor Iosif Balan (*Numiri de localități*, Caransebeș 1898), D. Dan (*Din toponimia românească*), O. Densusianu (*Urme vechi de limbă în toponimie*, în „Studii de filologie română“ pe 1898), Giuglea (în „Anuărul de Geografie și Antropogeografie“ pe 1909—10, p. 39 și urm.), N. Iorga (*passim*), G. Pascu (în „Arhiva“ din Iași), A. Philippide (în „Viața românească“), S. Pușcariu (în „Convorbiri literare“), V. Vircol (în „Viața nouă“).

Dar, chiar dacă constatarea citată ar fi riguros exactă, — cum este, într'un fel, nu numai pentru toponimia românească, ci pentru *oricare* alta! —, explicația e foarte simplă.

Exceptând categoria, așa de numeroasă, a numelor topice derivate din nume de persoană (al „moșului“ eponim, întemeietor!): *Ștefănești* (cf. *Tețcanu* = *Șteftcanu), *Mihăileni*, *Corlăteni*

(1) Din corespondentul ngr πρωτόγερος, „ancien [= ancêtre] d'un vilage“ (Contopoulos), avem n de fam dobrogean *Protoghiru* („Analele Dobrogei“, I, p. 389) *Protosinger*, s în j. Prahova (Poni, *Statistica răzeșilor*, p. 158) = *protosinzel* (rang bisericesc)

(*Corlat*), *Rădăuți* (cf. *Pîlipăuți* — *Filipăuți ?), *Badărăi*, etc., — cazul se regăsește, identic, la Greci: Φιλίπποι, Ἀδελφοί, etc.¹); la Slavi: *Martlinics*, *Lobkovics*, etc., de fapt, plurale ale patronimicelor în *-ic*, însemnând: „urmașii lui Martin“, etc.; în Nivernais, unde cele mai multe sate poartă numele familiei întemeietoare: *les Gariots*, etc. —; exceptând, apoi, numele derivate din apelative românești, care se identifică de la sine, și pe cele derivate din apelative străine (majoritatea, slave) pentru a căror identificare e destul să deschizi pe Miklosich *ad loc.* (astfel. *Târnauca*, „Spinoasa“, — cf. *Târnova*, *Câmpina* —, *Proboțești* = *Pobrățești* (sl. *Pobrato*, „Fârtat“, *Pobrata*), *Cobâla*, „Iapa“, *Volovaș*, „Bouleni“, etc.), — restul constituie un mănunchiu de enigme

Ajutorul, întru deslegarea lor, trebuie căutat în documentele istorice. Acestea oferă adesea forma arhaică, primordială, sau măcar una intermediară, care denunță originea. Mai mult: fără ele, etimologiile cele mai plausibile în aparență pot fi, de fapt, false și, din contra, cu ele, cele mai neverosimile se pot dovedi juste. Câteva exemple. Există, în jud. Vaslui, numele de loc. *Ferești*. Care-i originea lui? Câmpul ipoteselor e deschis: *fier*, *fiere*, *Fierea*, *Fiera*, *Herea*, *ferești*, etc.; documentul însă (I. Bogdan, *Documentele lui Ștefan-cel-Mare*, I, 292) închide orice controversă, dând forma originară: *Feerești*, care indică eponimul *Feer*, *Feir* = ung. *Fehér*, „Alb“.² — *Bala-de-jos*, n. de sat, din jud. Mehedinți, pe care ai fi dispus a o considera ca *bala*, „fiară“, „șaipe“, se revelează, în cutare hrisov de la Mircea-cel-Bătran (publicat de I. Bogdan, în „Analele Academiei Române“ pe 1908, p. 7), ca *Beala*, fem. lui *bel*, *bai*, „alb“ (slav.). — *Vocotești* din jud. Iași (v. Frunzescu, p. 529), față cu *vocot*, „furtună, vijelie“ (Frâncu-Candrea, *Moșii*, p. 107) ar fi greu de explicat sigur, fără formele primitive: *Văcotești* atestată într'un document din 1685 (v. C. Erb'ceanu, *Istoria*

1) Pentru *Nicolina* (cartier al Iasului), cf. și ngr. Νικόλινα, Παύλινα, Ἰωάννινα, etc. (v. „Anuarul științific“ al Univ. din Atena, pe 1915, p. 1 și urm.).

2) Un *Ferești* (Fejérfalva) maramureșan, v. la Bunea, *Incercare de ist. Românilor*, ed. Academiei Române, p. 157.

Mitropoliei Moldovei și Sucevei, p. 7), *Vacotă*, n. de localitate lângă Iași (*ibid.*, p. 331), evident după „moșul“ *Vacota*, de la *vacă* (cf. *Bootă, Calotă, lapotă*, etc.; tot așa: *Bealotă, Bărhotă, Borbotă, Casota, Cernota, Cosotă, Dracota, Drobotă, Gogotă, Grănot, Habotă, Harçotă, Horhotă, Junotă, Lopotă, Milot(eanu), Mănot(ești), Momot(ești), Ochiota, Oota, Oprot(escu), Pâncotă, Plumbotă, Radota, Rascoță, Secotă, Tacotă*, — profităm de ocazie, pentru a întregi listele date în „Neamul românesc“ din 24 Iulie 1916 și 20 April 1917).

Numai cu dicționarul geografic într'o mână și cu colecțiile de documente în cealaltă se poate ajunge la rezultate temeinice în acest domeniu.¹⁾

„Simon *Herța*, de la care să numești târgul *Herța*, din leat 7123 Mart 24“, glăsu'este o însemnare în mss. Acad., no. 4104, f. 39 (după excerptele d-lui G. T.-Kirileanu), întărind definitiv originea numelui de orașel din jud. Dorohoiu; cf. *Cetatea Herții, Movila Herțului* (Ciocoiu, *Note la monografia bisericilor din jud. Dorohoiu*, s. a., p. 64); un *Hiarța*, la 1599, în N. Iorga, *Studii și documente*, XI, p. 85. (Pentru etimologia numelui personal însuși, cf. rom.-dial. *hercz*, consemnat în Anonimul Bănățean ca sinonim al lui *shomek* — *șomâc, șoarece*, și n. d. fam. *Șoarec*). — Numele satului *Ibănești*, din același județ, ca și al apei care-l străbate, se lămurește ca un derivat din n. de pers. (slav) *Liuban, Iuban*, prin intermediarul *Liubăneasa, Iubăneasa*, atestat în documentele de la Ștefan-cel-Mare (Bogdan, II, 563); cf. *Ibănești* Ardealului, ung. *Libánfalva*. (Un sat *Ibara*, în Tutova) — „Nepoata bătrânului Iuban, fiica lui Andreica *Cordaru*“, pomenită într'un document slavon din 1519 (v. *Arhiva istorică*, I, p. 86), explică numele altui sat dor-

1) Un criteriu decisiv poate fi, uneori, „cercetarea la fața locului“ a elementului topografic: ea arată, de ex, dacă un nume ca *Arinoasa* s. *Ariniș* (*Antnoasa* s. *Aniniș*) derivă din *arina, anină*, „nisip“ (de unde, și *renie* — *arenie*, „plăă“, din Pașculescu, *Lit. pop. rom.*, p. 374), ori din *arin, anin* „aulin“ — Ca *Suceava* are la basă pe *soc* (cf. *Soci*), se dovedește, nu numai prin arhaicul *Sociav(a)*, ci și prin apelativul *suceava*, numele „evii de Iesut“ cînd e „de soc“ (Pamfile, *Industria casnică la Romîni*, p. 277). — *Citic* — *cicric* (*ibid.*, p. 261), de origine turcească (cuman. *sicric*, „cursor“: Kuun, p. 295), sa nu fie apelativul corespunzător numelui din topicul (*Dealul*) *Citiculul* (lînga Iași)? Cf. și ung. *csirik*, „perdrix“

hoian: *Cordărenii* (de la *Ĉordaru* = *cordar*, „arcufex“). *Macsut*, Vornic de Botoșani în 1712, care nu era Grec, ci Tătar (v. Papadopol-Calimah, *Note istorice despre orașul Botoșani*, p. 50), cum îl arată însuși numele (turc. *macsud*, „țintă, țel“; Calfa, *Dictionnaire français-turc*, p. 139, cf. *Murat-Murad*), c'arifică originea *Macsutului* botoșănean. — *Sârca*, n. de apă și loc din jud. Iași, e, foarte probabil *Sârbca* = „Sârboaică“ (cf. *Sârbfe*, n. de sat în Craiina; *Sârsca* = *Sârbsca, *Srpska*, sat și deal; în j. Dolj, unde și *Serca* = *Serbea*; *Srbaca*, n. de fem., la Iorga, *Scr. și îns.*: I, 246; apoi: *Românca*, *Frantusca*, *Rusca*, *Sasca*, n. de moșie Frunzescu), atestat documentar ca nume al surorii lui Miron Barnovschi (v. „Arhiva genealogică“ a d-lui Sever Zotta, II, 35), mai verosimil decât *Scripca* (cf. Miron Costin, ed. Ureche, I, 209).¹⁾ Pentru formă, cf. *Săcele*, *Muncel*, *Târșor*, *Molceanu* = *Săt( )cele*, *Târg(u)șor*, *Moln( )ceanu* (de la *Molnița*; cf. *Molna*, dar și sârb. *molnica*, „Betthaus“), poate și *Mârșani* = *Mârșani (de la *Mrkša*; cf. *Vâlsan* = *Vâlson*). Numele, firește, nu implică neapărat o origină sârbească a satului; cf. totuși satele *Sârbu*, *Filosofii*, din j. Vâsluiu, despre care v. Bogdan, *Doc. lui Ștefan-cel-Mare*, II, 81, precum și satul teucean *Vitorogi*, de la un *Vitorog* = sârb. *vitrogŭ*, „mit ungewundenen Hörnern“ (vestii din același județ pornesc de un *Ivo*). Să adăugim cunoscutul patronimic *Sârca* (= *Sârbca*?). Un n. de fam. *Surca*, la N. Iorga, *Privilegiile șangăilor de la Tîrgu-Ocna*, p. 6.

O altă cauză de rătăcire în materie de toponomastică e tendința spre arhaisare cu orice preț.

Beznoasa, d. ex., sat ca oricare altul, din jud. Botoșani, trebuie să-și urce obârșia până la Bissenen: „In quibusdam nominibus geographicis Moldaviae Bissenorum memoria adhuc viget, ita pagus quidam Moldaviae *Beznoasa*, alius pagus *Bezest* no-

1) *Vitorica* nu poate fi cedus în sprijin, el neraportându-se la *vioară*, „scripca“, ci fiind numele plantei, întrebuițat ca nume de femeie *Floarea*, *Călina*, *Calomfira*, ba chiar *Cânepa* (n. alegoric al „spânzurătorii“ — obișnuit: *Vișa Cârpenișa*, de la sl. *višu*, „suspendat“ într'o variantă a baladei „Corbea“, la Pamfile, *Cântece de țară*, p. 28), pentru care cf. sârb. *Konop'ia*. Etnice, ca n. de femeie (de botez), nu sânt ceva neobișnuit. bulg. *Gărcina*, lit. Greacă“, apoi *Englessa*, *Ungara*, n. de femei din Dalmația evului mediu (Jireček, *Die Romanen in den Städten Dalmatiens*, I² pp. 35-61) etc., cf. *Roman*, *Roméo* (Ῥωμαῖος), *Francisc*, etc.

minatur“ (Géza Kuun, *Codex Cumanicus*, p. LXXVIII), când, *Bezești* e un simplu derivat din *Beza*, iar *Bâznoasa* nu e, în realitate, decât sl. (rut. s. pol) *beznosy*, „fără nas, cârn“, ca atâtea alte *Cârna*, s. în j. Tecuciu, *Cârnu*, s. în j. Neamț, *Cârnecea*, s. în Ardeal, unde și: *Cârna*, *Cârnești*.) Un *bazanás*, „cârn“, se află, de altfel, într'un recitativ copilăresc: „nas *bazanás*“ (Pamfile, *Jocuri de copii*, în „Analele Acad. Rom.“ pe 1906, p. 366), precum, într'o variantă a aceluiași recitativ (rev. „Ion Creangă“ pe 1914, p. 101), se găsește și *bazaochi* („ochi bazaochi“); cf. același, *o. c.*, Buc. 1909, p. 64: „nasul *fártănasul*“ = făr'de nas? — În treacăt, amintim că *bezmetic*, a cărui etimologie, datorită lui Weigand (rut. *besmatok*, „roiū fără matcă“), ni se pare neindoioasă, se zicea, originar, și la noi în special despre albine: „*bezmeticesc* roiī fără matcă“ (Conachi, citat de însuși Cihac, s. v.), „un roiu de albine se învârtia în sbor deasupra capului său și umblau *bezmetice* de colo până colo, neavând unde să se așeze“ (Creangă, *Opere complete*, ed. I „Minerva“, p. 317; cf. Dicț. Acad., s. v., și M. Costin, ap. *Kogăln.*², 350: „o oaste ce era ca un roiu fără matcă“) și că același înțeles propriu îl întâlnim în sârb. *bezmatok*, „Bienenstock ohne Königin“, *obezmaticiti se*, „diē Bienenkönigin verlieren“.

Iașul chiar, a cărui etimologie a fost căutată până în pecenegă (după horda *Iasy-huban*: Tomaschek, cf. *gyász ország* din cântecele populare secuiești: Kuun, *Addimenta*, n. s., p. 3) și cumană (Șăineanu), — alte explicații, v. la N. A. Bogdan, *Orașul Iași*, ed II, p. 13 și urm., care uită pe Cihac, Ghibănescu... —, s'ar putea să-și aibă originea în numele de persoană al unui *Iașu*, întemeietor al satului *Iași*, cum spunea deja Cantemir, *Descrierea Moldovei*, ed. Soccec, p. 43: „un morariu bătrân *Ioan*, căruia îi zicea și *Iassi*“. De fapt, pol. *iaś*, *lasia*, *IASIU!* înseamnă: „Jeannot“, „Ionică“; cf. pol.-dial. *ias*, „Teufel, Hase“ (Berneker, s. v. *Ivan*). — Pentru eponimul „văca“ al lui Bandinus, cf. *Iuș purcariș* din poezia populară (v.

1) Interesant, ca Maretić, într'un studiu asupra numelor proprii publicat în *Memoriile Academiei Iugoslave*, LXXXI, p. 95, derivă pe *Krnul*, evident om *Cârnu*, din „palaeosl. *крнь*, ω-ῶ-μῆτος, cui aures amputatae sunt“

Ñ. Iorga, *Ges. hichte des. rum. Volkes*, I, 179) și sârb. *Iašo*, „Jacob“.

Ceeace dă o deosebită autoritate mărturiei lui Cantemir și Bandini e faptul, că ele se bazează, de sigur, pe tradiția populară.

Aceasta nu însemnează, totuși, de loc, că tradiția populară trebuie urmată în genere și că, în speță, numele Iașului n'ar putea fi de origine cu mult mai veche,¹ — cum e, cu siguranță, cazul la altele. Fantasiile „etimologiei populare“, care din *Cernagora* Neamțului („Munte negru“), lângă Piatra, face *Cer-negura*, pretinzând că „cerul e înnegurat“ într'acolo, când stă să ploaie, sânt prea cunoscute, ca să nu ne pună „en garde“. De altfel, „etimologiile populare“ nu sânt monopolul poporului. în „Pseudokynegetikos“ al său, Odobescu vorbește de muntele buzoian *Curcubeta* așa fel, încât e vădit că se gândește la — *curcubeu*, pe când, din nenorocire, adevăratul etymon al numelui e prosaiul „bostan“. *cucurbetă* (cf. piscul *Cucurbeta* din munții Bihorului, precum și sinonimele; *Iugva*, munte în J. Buzău, iar, la Români din Bănat și Serbia: *Tâlva Frâsinelului*, etc.)

Un element din cele mai de preț în cercetările toponomastice sânt *dubletele* (luând cuvântul în înțelesul larg), mai exact: *paralelele* toponimice. *Cozla*, numele de munte din Neamț, trebuie comparat cu *Cozla*, n. de localitate din Ardeal, cu *Kozgrad* de lângă Bistrița bosniacă, precum și cu acele „*Cozles* seu tumuli, vulgo *Moglii* dicti, altissimi et maximi et frequentissimi maximorum et cruentissimorum, ut plurimi asserunt, ac verisimile rationique consonum videtur, quondam bellorum certissima signa, seu illustrium virorum sepultura conspiciuntur“ (Broniovius, *Descriptio Tartariae*, în *Scriptores rerum Hungaricarum*,

1) *Basbazarj*, „lieu de la résidence du prince de Moldavie“, din memoriile lui La Croix, secretarul ambasadei din Constantinopol, 1670—3 (N. Iorga, *Acte și Fragmente*, I, 83), e mai curând turc. *Başbazar*, „Hauptstadt, Capitale“, decât înca un exemplu de acel *Iasbazar*, *Jászvasár*, atestat mai întâiu la Schiltberger, în 1424. „*Asparsiçy*“ (ed. Langmantel, p. 111); cf. *Stepanovița* (Ș efanovi'a): „*Stepanovetia vel Iassi*“ (Broniovius, *loc. infra cit.*, p. 2). Pentru „*Gessmark*“ *Jassmark*, v. Iorga, *Istoria comerțului românesc*, I, p. 176 — Sa adaugam pe „forum *Iassutam*“ din tratatul de la Lublavi (1412) și pe *Bahloijazwar* din Reichersdorf (la Papiu, *Tesauru de mon. ist.*, III, 138)

I, p. 815), — deci, *cozla* ca „apelativ, în felul unui *movila, holm, dâlm, gălm, glămie, gruiu, dâmb¹, măgura, gorgan*, — iar, împreună cu acestea, el trebuie raportat la sl. *kozla*, „țap“, *kozlea*, „ied“, *koz*, „capră“ (cf. n. de fam. *Buznea*, idem, *Coșbuc*, lit.: 'Ziegenbock'?). Explicația câștigă în siguranță prin această comparație, datorită căreia numele nu mai apare izolat, ci ca membru al unei numeroase familii onomastice.

Cordon, numele popular al Bucovinei (despre acesta alt, v. studiul d-lui Nistor), din *cordonul* militar al „anexatorilor“, se asigură prin comparația cu *Cheia Cordonului*, „numire ce se dă punctului Cheia, jud. Buzău, din com. Nehoiașul, pe unde râul Buzău intră din Transilvania în județ“, *Cordunița*, în aceeași comună, făcând hotar între ea și Chiojdul-din-Bâasca, *Cordonul*, sat în jud. Mehedinți, etc. (v. *Marele Dicț. Geografic*): pretutindeni, ideea de „hotar“ (cordon grăniceresc), — și aiurea: „Nous avons parcouru ce qu'on appelle, dans le pays, le *Cordon*, la route qui conduit à la frontière; sous le régime turc, il n'y avait qu'un affreux sentier“ (A. Bordeaux, *La Bosnie populaire*, p. 258). Cf. în același înțeles, de „graniță“: *bouri* și *pajura*. „Printre Arvați [— Croați], în tabăra lui Ipsilante, era și un popă grec, ăla de care vorbește și acuma lumea și-i zice: *Popa de la pajura*“ (Rădulescu-Codin, *Legende, tradiții și amintiri istorice*, p. 101) 3)

1) Pentru înțelesul de „tumulus“, cf. și dr. *tumbă* din *a se da de-a tumba*, „culbater“, cu fr. *tomber*, apoi mr. *culutumba*, idem, ngr.-dial. *κουλουμου-τρω*, idem (după G Meyer, *Ngr. Stud.*, IV, 39, dintr'un it. *culomontare*; altfel, Xanthoudidis, în *Ἀθήνα* pe 1915, p. 153), mr. *tumba*, „tombe(au)“, „coline“ = lat. *tumba*, „mormânt“

2) Aici se raporta acei *Kordany* turci și români, de cari se vorbește în scrisoarea latinească din Ungaria (1663), al cărei extras îl publică d. N. Iorșea, în *Acte și fragmente*, I, p. 261. „Kordonstellung“ a trupelor e, de altfel, începând de la Adrian, organizația tipică a pazei hotarului (*limes*).

3) *Arade*, n. de movilă în Dolj, n'are a face cu *Aradul*, de care-l apropie Hasdeu (*Etym*, III, 1449); el e, poate, plur. unui* *aradă* ngr. *ἀράδα* „sir' rând“ (acesta însuși, din it. *arada*, ml. *rada*, fr. *raie*, după Triandaphyllidis, *Die Lehnwörter der ngr. Vulgarliteratur*), care se gasește în mr. *gumarada*, „gramadă de pietre strânse, stog de pietre strânse într'un ogor“ (Dalametra) — *grumaradă, lit.: „arada (sir) de gramezi de acest soi“ (din *grum = lat. *grumus*, „petit tas de terre, petit tertre, petite éminence limitc d'un

Vârciorova Mehedințului merge împreună cu dubletul ei bănățean *Verciorova* (cf. *Warthalova*, într'un doc. din 1475, ap. Csánki, *Magyarország történelmi Földrajza*, II, p. 71), iar amândouă nu se pot despărți de *Vârciorogul* din Bihor – rom. dial. *vârciolog*, „vârtejul de apă” (Viciu) = sârb. *vrtlog*, idem; cf. (*a umbla*) *vârciog*, „repede, sprinten, priceput” (Pamfile, *Stefan-cel-Mare*, p. 66) – **vârtciog?* (Ori **vârfciog?* Cf dubletul latinesc *vertex-vortex*, „creștet; vârtej, vir”). Numele s'a dat, în speță, prin alușie la apele Dunării, întocmai ca în cazul Munților *Virului*, din preajma Porților-de-Fier, „numiți așa, pentru că acolo, în dreptul lor, fierbe și ciocotește apa” (Rădulescu-Codin, *o. c.*, pp 9, 109), — *Vir* însuși fiind identic cu sârb. *vir*, „bulboană, vârtej”; cf. *viroaga* (vsl. *viră*, lat. *vortex*), *An Vir*, *Viru-Ejului*, *Moara-dî-la-Vir*, în Meglenia (Papahagi, II, 45, 50, unde și: *An Vràcia*), *Lacul Virului* (jud. Fălciu), etc. (Sinonimul *dornă*, „bolboană, bolboacă”, din Viciu, explică originea numelui topic *Dornă*; cf. *Șarul-Dornei* = ung. *sar*, „viroagă”, *Toance*, „bolboană”). — Substituația de sufix (-*ova* pro-*oga*), care nu e fără exemplu în limba noastră (cf dubletul *Șovârlov-Sovârlighiū*, n de sat, dintî'un doc. de la Mateiu Basarab, în „Anuarul de Geografie”, IV, 59, sau *belciuv* = *belciug*, în „Herodot”, ed. N. Iorga, p. 517, dar mai ales n. de plantă *slobonov* = *slăbănog*: Panțu, p. 268), s'a făcut supt influența toponimicelor în -*ova*, caracteristice regiunii respective (cf. dubletele sârbești în -*ovo*, -*ova*), mai mult decât cele în -*adia* (cf. *Mehadia*, *Ciocadia*, *Amaradia*, sârb *Šumadia*, „dumbravă. bunget, stejăriș”, *Sârbadia*, „sârbimea”).²⁾ Compară și varianta *Vâr*

champ”, al cărui deminutiv, *grumulus*, a dat pe mr. *grunur*, „stog, gramada”. *ibid*; cf. Papahagi, *Notițe etimologice*, p. 24). — *Arada* se chiamă, de altfel, și o parte din satul Albac, după parâul cu același nume. — În legatură cu sinonimele de mai sus ale lui „cozla”, cf. încă. *măglă*, „grămada de bulgări de sare”, de unde *măglaș* (Cf *Rev. p. ist.*, etc., X, p. 523).

1) *Măișoarele*, „năcazurile, dorurile”, din aceeași povestire (p 73), e, probabil: *băișoarele*, pl deminutivului de la *baiu*, idem.

2) Despre lărga răspândire a acestui sufix poate da o idee prezența lui în numele *Moldovei* înseși (după apă, cf. *Moldova* din Bănat și cea basarabeana) și în localități ca: *Blagova*, *Rahova*, *Topolova*, ba chiar *Bucovina*, din Polopones. Un munte *Tutov* și un sat *Tutova* există și în Mehedinți (v. Frunzescu).

cioroba (Codin, *o. c.*, p. 12), explicabilă ca etimologie populară (cu *roaba*), dacă nu ca un simplu fenomen de disimilație.

În ce privește etymonul *vârfcior* - *-ova*, propus de d. Giuglea (*Anuarul citat*, II, 207), observăm că el se sprijine, de fapt, pe existența prototipului *Vârfciorova, care s'ar fi găsit într'un document din Arhivele Statului, după o comunicare a d-lui Nedioglu, — ceea ce, după cum mi-a confirmat-o însuși d. Nedioglu, era o eroare de amintire din partea d.-sale.¹

Mehedințu însuși (cu variantele *Meadinți*, *Miedinți*) trebuie pus în legătură cu întreaga grupă a sufixului toponimic *-inț(u)*: *Dunărințu* (și n. de vânt; apoi: *Sârbiu Dunărințu*, în N. Iorga, *Oltenia în epoca lui Tudor Vladimirescu*), *Mărgunți*, *Stroinți*, *Negrinți*, *Miculinți* (cf. *Nicolinț*, dar și *Hudinț*), *Gădinți* (*gâde* ?), *Scobinți* (*scoabă* ?), *Serbinți*, *Berlinți*, *Ciorlinți*, *Corlinți*, *Raspopinți*, *Bununți*, etc. (Pentru *Voivodint*, — din rom. *Voivod* —, *Binținț* [= *Vincentiu* ?], *Băcăinț*, etc., etc., cu desinența corespunzătoare ung. *-encz*, v. *Dicționarul numirilor de loc. cu populație româna din Ungaria* de Moldovan și Togan; iar, pentru cele basarabene, v. Pamfile, *Ținutul Hotinului la 1817*, p. 29 și urm.; *Malinți* = *Mulinți*, etc., cf. Hasdeu, *Etym. Magn.*, III, col. 2879, sub *Banți*, n. de sat bucovinean) Un *Ducărințu*, în N. Iorga, *Correspondența lui D. Aman*, p. 157. — Sufixul acesta lipsește în monografia d-lui Pascu, ca și *-lui* dintr'un *Bahlui* (cf. *Etym. Magn.*, s. v., unde nu se exclude identitatea cu *Balhuia*, *balna*, din care-l derivă și Pascu, prin suf. *-uiu*), *Cătăluu* [*Cataloiu!*] *Covurlu*, *Derehlu*, *Derlui*, *Geamartalui*, *Sartalui*, *Suhului*, *Testui*, *Vaslui*.

Acest paralelism al dubletelor conduce uneori la rezultate surprinzătoare.

¹ *Petrovo selo* din Craina ar putea ajunge, cu timpul, nu numai *Petrovo* simplu, după obiceiul (Giuglea, *l. c.*, p. 206), ci și: *Petrovasela*, ca omonimul sau ardelean (ung. *Românpetře*), iar, cu ajutorul etimologiei populare, chiar „Petru-Vasile” — Un corespondent pentru *Breb* (*ibid.*, I, p. 45) găsim în Banat: *Hodoș* (ung. *hodos*, „loc bogat în eastori”). Alte urme de fauna, arhaica sau nu, în toponimie (obișnuit, prin n. de familie). *Colun*, n. de sat în Ardeal și de părau în Dolj („asin sălbatic”), *Plotun* („soru de cerb”; cf. Părvescu, *Hora din Cartal*, p. 66.: „bpinți de plotun”), *Orlea* („vultur”), *Vrancea* („Corbea”), *Socola* („șoim”), etc. Pentru „montes nivei” ai documentelor latinesci (Giuglea, p. 50), cf. însuși numele ungu-resc al Munteniei: *Havasalföld*, din *havas*, „munte”, lit. „cu zăpada” („Schneeberg”), și *alföld*, „câmpie”, „țara”.

Pe lângă *Cialaful* care există în atâtea exemplare ardeleni, România transcarpatină prezintă nume topice ca: *Hurez* (în Făgăraș), *Peleş* (com. Suhodol, cf. râul cunoscut și vr. *peleş*, „fimbria“), *Hasdău* (în comit. Indoara, ung. *Hazsdó, Hosdó*), *Hoteni* (în Maramureș ung. *Hotinka*), din același radical cu *Ho inul* basarabean (cf. *Hoten, Hota, Hote* = *Hotimur*, n. sl. de pers., în Dalmația medievală: Jireček, *Die Romanen in den Stadten Dalmatiens*, I², p. 73). *Orheiul* din Basarabia nu se poate desface, etimologic, de *Orheiul* Bistriței (N Iorga, *Istoria Românilor prin călătorii*, I, p. 70, se gândește, cu drept cuvânt, la un apelativ românesc provenit din ung. *Várhely*, „loc de cetate“), nici *Chișinăul* însuși (după Hasdeu, *Etym Magn.*, III, 2800, s. v. *Bâc*², din tătar. *kesenè*, „capelă pe moimânt“, în *Codex Cumanicus*, p. 263: *kesenà*, „fossa, bustum“¹) de *Chișineul* arădean, la Unguri: *Kisjenò* = *Inăul* s. *Ineul-Mic* (cf. *Ineu*, ung. *Kisjenò*, în Bihor; *Inau*, ung. *Inó*, în Sălăgiu; *Inau*, ung. *Ünomezò*, în Solnoc-Dobâca). — *Putna* bucovineană își are încă un „pendat“ în *Putna* Caraș-Severinului.

Lăsăm să urmeze, la sfârșit, o mică listă de nume topice din vechiul Regat, de origine ungurească: *Corod(ești)* (j Tutova) = ung. *Coroda*, „spital“ (cf. *korház*); — *Fiuta* = ung. *fiuta*, „strâmb, pieziș“; — *Homocéa* (j. Tecuci) = ung. *homok*, „nisipiște“; — *Homor* (părău în jud. Suceava) = ung. *homora* „vâlgăună“ (cf. *Gura-Humorului, Homorâciu, Omorâcea*), — *Pângarați* (mănăstire, în jud. Neamț) = ung. *Pongorác* (Pan.ratie, Pangrati); — *Rarau* (munte, tot acolo) = ung. *rávó*, „bâtlan“²); *Urmeniș* (sat, în j. Bacău) = ung. *Örményes*, „Armeniș“ (cf. *Bâjuegi*, s. în Gorj, = Bosniaci).

1) *Ibid.*, sinonimele. *čugur*, „fossa“ (p. 283), *taraga*, „fossa“ (p. 285). — *Ottac*, „insula“ (*ibid.*, p. 257), explică pe *Otace*, deci „Ostroave“, cf. *Seghedin* = ung. *szeged*, „insula“ (dar și *otac*, „adapost. cort“, turcesc, vr. *otace* τὰξεία, „Herodot“, ed Iorga, p. 418)

2) *Marmadzău*, forma populară (în cantece) a numelui *Marmăția*, „Maramureș“ (cf. *Viața Nouă* din 1920, p. 171, unde *fluvium* e de îndreptat. *fluvius*), ar putea fi reflexul unui *Mara-mezo* — *Gilău*, în schimb, are cu siguranță un arhetip românesc: numele unguresc, *Gyalu*, pe care-l reflectă imediat, e evident, rom. *Dealul* (pron. *giálu*), iar hărțile mai vechi, indică de fapt, acolo, un „Dealul Mare“. adio, Gelu!